Svinovníček

farní časopis

Číslo 5/09 - mimořádné číslo **15.11.2009**

Milí farníci, farnice a farničátka, dnes se vám dostává do rukou mimořádné číslo Svinovníčku zaměřeno na jedinou osobnost – **kardinála Františka Tomáška**, jehož základní životopisná data nám připomene článek našeho jáhna Pavla. Proč si ho připomínáme právě v těchto dnech? Snad proto, že právě před 60 lety při slavnosti Krista Krále sloužil tady u nás ve svinovském kostele svou první veřejnou biskupskou mši svatou, přičemž prohlásil náš kostel za svou „biskupskou katedrálu." O této a všech dalších událostech, které předcházely jeho svěcení, ale také o těžké situaci katolické církve v době komunistické totality, se dočtete v článku **Stalo se ve Svinově před 60 lety.**

Je velmi zajímavé a lákavé nahlédnout trochu pod pokličku historie, vždyť většina z nás už tyto události osobně nezažila a málokdo zná očitého svědka oněch událostí, který by mohl vyprávět. Díky **svědectví pana Antonína Nováka** se však můžeme všichni na chvíli přesunout na Velehrad, kde se před ostřížíma očima příslušníků StB a VB tlačí dvou set tisícový dav, aby společně s kardinálem Tomáškem slavil mši svatou a připomněl si 1100. výročí smrti svatého Metoděje. Jeho pěkný článek zachycuje prožívání víry obyčejné věřící rodiny v době totality.

Pokud vás zajímá, co se v té době dělo v arcibiskupském paláci, určitě vás zaujme **článek P. Miloslava Franka** (rodného bratra naší paní Marie Žídkové, který mezi námi ve Svinově prožil své dětství a mládí), který popisuje, jak vypadal všední život a práce stále hlídaného kardinála Tomáška.

Své mládí v době působení kardinála Tomáška prožíval náš pan farář o. Jan, který vydává **svědectví o nevšedním biřmování** v arcibiskupském paláci v době hluboké totality a také o dalších setkáních s kardinálem Tomáškem.

V rozhovoru přinášíme setkání s umělcem, který zhotovil pamětní desku kardinálu Tomáškovi pro náš svinovský kostel, s akademickým sochařem panem Zdeňkem Kolářským. Dozvíte se nejen o kardinálu Tomáškovi, ale také o tom, jak dílo vzniká.

V neposlední řadě vám taky přinášíme **dopis kardinála Tomáška** ze dne 21. listopadu 1989, ve kterém povzbuzuje všechny věřící k statečnému boji za svobodu a demokracii v našem státě.

Mnohé se podařilo doplnit **fotografiemi a dokumenty**, které pocházejí přímo z našich svinovských zdrojů a to buď z farního archivu nebo přímo od vás farníků. Samozřejmě přidáváme trochu zábavy pro dospělé i děti při luštění tématicky zaměřených **křížovek a kvízů**.

Přeji vám hodně krásných chvil při toulkách minulostí a věřím, že toto mimořádné číslo Svinovníčku vnese více světla do vašeho poznání naší historie.

Váš Svinovníček

eneolit, AAN, asesor, Igra, Orson, alsol, vantrok, yd	JAPONSKÉ ARANŽMÁ KVĚTIN	**ZAČÁTEK TAJENKY**	ZAKÓD. DÉLKA VÝPOČTU (ANG. ZKR.)	KORÁLOVÝ OSTROV		OSLOVOVAT ONI	JEDNOTKA INFORMACE	INICIÁLY KOZDER-KOVÉ	JMÉNO MANDLOVÉ	OKOLO
PRAŽSKÝ PODNIK					MRAK					
GAL					ŽÁDNÁ OSOBA / LOTYŠSKÉ PLATIDLO					
POZDNÍ DOBA KAMENNÁ								INICIÁLY LENDLA / ZAČÁTEK ZÁVODU		
SPZ BEROUNA			LESKLÝ NÁTĚR / AMERICKÉ SÍDLO				SPZ SPIŠ. NOVÉ VSI / ŘÍM. ČÍSLO (1055)			
NEMOCNIČ. ODDĚLENÍ				AFRICKÝ BUBEN / SLOVEN. „DORT“						
ČÁST NOHY					PRKENNÉ STROPY / STADIUM HMYZU				**KONEC TAJENKY**	ZNAČKA CIGARET
STARŠÍ LÉK						SMUTEČNÍ STROM / TOPINKA (-A-)				
	VYDOBÍT ZE ZEMĚ	KYPŘIT PŮDU / Č. HEREC (JIŘÍ)					SEK / MOŘSKÝ RÁČEK			
KORYTO STARÉHO MLÝNA								ZDRAVOT. TECHNIKA / OCHUTIT SOLÍ		
ZNAČKA YARDU			KOČOVNÍ-KOVO / CHYTIT							
NEČISTOTA				SOUDNÍ PŘÍSEDÍCÍ / SEVEROATL. ALIANCE						
HÁJOVÁ BYLINA					SLOVEN. „TVŮJ“ / TYRŠOVO MUZEUM					KÓD LET. AL AIN
OZÝVAT SE JAKO PTÁK						SLAVNÁ LVICE / NÁZEV SYKAVKY				
ČÁST MATE-MATIKY										
TAHLE					ĎÁBEL					

Adresa redakce: Římskokatolická farnost, Bílovecká 50/548, 721 00 Ostrava – Svinov, tel. 596/961489
http://svinovska.farnost.cz, registrováno u MK ČR E 15012
Email: jan.korpas@email.cz, jlarisch@doo.cz

Křížovku a osmisměrku zdarma dodala redakce křesťanského křížovkářského magazínu ŠALAMOUNKY. Autor: Pavel Šoba. Případní zájemci o tento časopis nechť se obrátí na místním FÚ nebo na Ostravsko-opavské biskupství, Pavel Suida, tel.731625614.

E	F	K	Í	N	L	E	C	R	B	Š	Z	S	Š	D	A	Í
X	N	O	S	M	A	S	L	E	B	Á	Ď	I	Á	A	B	V
O	M	L	Š	A	N	I	T	E	Z	B	Š	N	J	N	A	T
D	U	D	Á	T	U	L	M	R	A	A	Á	A	M	I	R	S
U	A	I	F	M	É	L	A	Z	U	R	E	J	E	E	N	N
S	N	D	O	M	Í	K	Z	M	I	A	Z	Š	H	L	A	E
D	R	A	E	A	E	S	Á	A	K	B	O	I	E	K	B	B
A	A	K	L	S	T	H	E	I	CH	O	I	T	N	A	Á	O
L	F	G	K	O	A	Ě	A	C	K	E	S	B	S	L	Š	D
I	A	R	R	R	T	T	B	Ř	O	O	U	I	D	Í	I	O
L	K	N	B	I	Á	Š	E	Ž	K	R	M	S	M	T	L	P
A	R	A	F	A	P	S	O	R	L	E	P	K	A	O	T	O
N	E	H	Á	J	T	P	M	P	O	A	J	U	D	S	K	O
I	Z	Á	K	A	P	L	A	N	A	Á	Š	P	A	T	E	K

ABRAHÁM, ADAM, AGRIPPA, ALŽBĚTA, ANTIOCHIE, APOŠTOL, BARABÁŠ, BARNABÁŠ, BETLÉM, BISKUP, CELNÍK, ĎÁBEL, DALILA, DANIEL, DESATERO, EXODUS, FARA, IZÁK, IZRAEL, JÁHEN, JAIROS, JERUZALÉM, JUDSKO, KADIDLO, KAFARNAUM, KAPLAN, KLEOFÁŠ, KOSTEL, KŘEST, LÍTOST, NAIM, NEHEMJÁŠ, OZEÁŠ, PODOBENSTVÍ, PROCESÍ, SAMSON, SAUL, SIMEON, SINAJ, ZACHEUS, ZÁZRAK.

---

tkanina					
hněv					
šlechtické sídlo					
nárok					
omamná látka					
rabat					
ustálené pravidlo					

koště					
povrch tělesa					
domácký Tomáš					
železnice					
stuha					
zásah					
stranou					

---

metla, plocha, Tomík, dráha, mašle, tretra, bokem

látka, zloba, zámek, právo, hašiš, sleva, zákon

Životopis kardinála Františka Tomáška

František Tomášek, český katolický duchovní, pražský arcibiskup a kardinál, osobnost, která stojí po obnovení demokratického zřízení v Československu v roce 1989 v čele obrodného procesu v československé katolické církvi, se narodil 30. června roku 1899 v moravské Studénce (okres Nový Jičín) v rodině učitele. Od svých sedmi let, po otcově smrti, pak Tomáška, společně s dalšími pěti sourozenci, vychovává pouze matka.
V mládí budoucí kardinál Tomášek studuje Slovanské gymnázium v Olomouci, po něm pokračuje ve studiích na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě ve stejném městě – v roce 1922 je pak Tomášek vysvěcen na kněze. Po svém vysvěcení působí František Tomášek jako katecheta na Moravě (Olomouc-Pavlovice, Kelč u Hranic na Moravě…), v roce 1934 pak nastupuje na post asistenta pro pedagogiku a katechetiku na olomoucké bohoslovecké fakultě – v roce 1938 právě na této fakultě Tomášek obhájí doktorát z teologie.

V době okupace (a uzavření vysokých škol v zemi) působí Tomášek nejprve opět jako katecheta (Olomouc-Hodolany), později pak jako školní inspektor náboženství.
Po skončení druhé světové války se František Tomášek vrací na své místo na olomoucké bohoslovecké fakultě, v roce 1946 je pak jmenován papežem titulárním biskupem butským a světícím biskupem olomouckým.

Po komunistickém převratu v roce 1948 a stále intenzivnější perzekuci katolické církve, kterou pražský arcibiskup J. Beran odmítne podřídit komunistické moci, je pak František Tomášek v roce 1949 tajně arcibiskupem J. Matochou vysvěcen na světícího biskupa olomouckého – mezi roky 1951–54, v době nejostřejších zásahů komunistické moci vůči katolické církvi, je Tomášek internován v pracovním táboře v Želivi, společně s dalšími vůdčími osobnostmi československé katolické církve.

Po částečném uvolnění církve z komunistického sevření (a po propuštění ze Želivi) se František Tomášek stává administrátorem v Moravské Huzové u Olomouce.
V následujících letech se Tomášek stává významnou osobností české katolické církve – komunistická moc jej považuje za člověka schopného podřídit církev komunistickému režimu a tak se Tomášek stává partnerem komunistů při jednáních o vztahu československého komunistického státu a katolické církve.

V letech 1963–65 se František Tomášek účastní II. vatikánského koncilu, v roce 1965 je pak jmenován, po nedobrovolné emigraci pražského arcibiskupa a kardinála J. Berana, apoštolským administrátorem pražské arcidiecéze.

V období kolem roku 1968, kdy dochází během tzv. pražského jara k částečnému uvolnění komunistické diktatury v Československu, se František Tomášek aktivně zapojuje do obrodného procesu v katolické církvi.

V průběhu první poloviny sedmdesátých let 20. století se František Tomášek, v době nastupující husákovské normalizace, účastní mnoha jednání s komunistickou mocí, týkajících se společenskopolitického postavení katolické církve v komunistickém režimu.

V roce 1977 je František Tomášek jmenován papežem Pavlem VI. kardinálem, o rok později je pak uveden na post 34. pražského arcibiskupa a primase českého – ve stejném roce se Tomášek účastní konkláve, která zvolí za nového papeže Karola Wojtylu (Jana Pavla II.). Viz pohlednice zaslána kardinálem Tomáškem do Svinova…

V osmdesátých letech 20. století pak kardinál Tomášek stále otevřeněji a razantněji vystupuje na obranu lidských práv a (nejen náboženských) svobod, navazuje přitom mnohé významné vztahy s československým disentem (protikomunistickou politickou opozicí).

V roce 1989 je to pak právě nejvíce kardinál František Tomášek, kdo se zaslouží o svatořečení Anežky České, v listopadu téhož roku se pak katolická církev v jeho osobě rázně postaví na stranu prodemokratických sil, žádajících obnovu demokratického zřízení v Československu.

Kardinál a arcibiskup pražský František Tomášek umírá 4. srpna roku 1992 v Praze, když předtím, v roce 1991 na vlastní žádost opouští úřad pražského arcibiskupa. Ostatky kardinála Františka Tomáška jsou uloženy v chrámu sv. Víta v Praze. (o. Pavel)

Stalo se ve Svinově o slavnosti Krista Krále před šedesáti lety

Před 60 lety, tj. v roce 1949 se společenská i náboženská situace v Československém státě po únoru 1948 stále více dostávala pod kontrolu komunistické strany, která k tomu nekompromisně využívala či přesněji zneužívala státních orgánů. Jednoduše řečeno: moci se chopili komunisté a postupně začal cílený tlak dostat pod svou totalitní kontrolu veškerý život společnosti včetně života náboženského. Do zorného pole se samozřejmě dostala i katolická církev.

Představitelům církve – biskupům bylo znemožněno vykonávat svůj úřad, oni a jejich spolupracovníci byli postavení před mimořádné soudy a odsouzeni k mnohaletým vězením. Bylo znemožněno vydávání katolických knih a časopisů. Ty, které byly povoleny, podléhaly tak absurdní totalitní cenzuře, že jejich autorizace církevní autoritou byla z morálního hlediska de facto nemožná. Byly zavřeny všechny církevní školy. Řeholníci a řeholnice byli v rámci tzv. Akce K internování v pracovních – koncentračních táborech. Nejlepší z diecézních kněží byli pro výstrahu ostatním uvězněni v internačních táborech. Aktivní laici pracující v různých katolických organizacích byli podobně jako jejich kněží odsouzeni na mnoho let do komunistických žalářů. Celý život církve byl bezprecedentním způsobem paralyzován a likvidován.

- V té době Vatikán hledal cesty, jak alespoň částečně zajistit možnost dalšího života katolické církve.

Vatikánský nuncius v Praze arcibiskup Xaverio Ritter a později jeho zástupce intervenoval u československých státních orgánů ve prospěch církve, ale všechny jejich intervence přes veškeré slovní přísliby zůstávaly bez reálné odezvy. Vatikánští diplomaté byli následně prohlášení za osoby non grata a museli opustit Prahu. Jejich čeští spolupracovníci nemající diplomatickou imunitu byli obviněni z vlastizrádného jednání a odsouzeni do vězení.

- Arcibiskup Matocha po svém vysvěcení a převzetí funkce v roce 1948 cestoval do

Pro připomenutí atmosféry listopadu 89 zde otiskujeme dopis Františka kardinála Tomáška napsaný bezprostředně po svatořečení Anežky Přemyslovny adresovaný „Všemu lidu Československa!“.

Drazí spoluobčané, obracím se na vás několik hodin po návratu z Říma, kde jsem se účastnil kanonizace naší Anežky Přemyslovny. Ona, královská dcera, sice odešla do ústraní kláštera z lásky k Bohu a k bližnímu, ale nepřestala být se svým lidem v jeho slávě i ponížení.

Ani mně nemůže být cizí osud mého národa a všech obyvatel našeho státu. Nesmím mlčet ve chvíli, kdy jste se sjednotili k mohutnému protestu proti bezpráví páchanému na nás po čtyři desetiletí. Není možné mít důvěru v takové vedení státu, které není ochotno mluvit pravdu a zemi s tisíciletou státní tradicí upírá práva a svobody, považované za normální i ve zcela mladých státech třetího světa.

Naší společnou situaci chci osvětlit zkušeností katolické církve u nás. Jejím jménem adresované stížnosti a žádosti byly povýšeně ignorovány. Teprve, když katolický lid ve statisících pozvedl hlas na Velehradě 1985 a peticí 1988, došlo k nepatrným krokům. Na mé loňské nabídky k dialogu reagoval teprve před půl rokem pan prezident, ale ve skutečnosti došlo jen k bezvýznamným gestům. Církev zůstává dále v područí státní moci podle vnucené právní úpravy z doby stalinismu. Biskup je ve správě své diecéze plně závislý na státních úřadech a rozhodující slovo má Státní bezpečnost. Zasedání biskupů a kněží je umrtvováno přítomností státních činitelů. V ovzduší nesvobody se těžko dýchá dospělým věřícím, jejich dětem a zvláště mladým křesťanům. Slibují nám, že nová zákonná úprava o postavení církví bude v souladu s mezinárodními normami o občanských svobodách – ale ani slovo o tom, že se vládnoucí strana vzdává programu postupné likvidace víry. Těmto lidem se nedá věřit.

Stejně neblahá situace je i v ostatních sférách společenského života – ve vědě, kultuře, informacích, v sociálním, občanském a politickém dění. Ze západu i z východu jsme obklopeni zeměmi, které v minulosti nebo v současnosti rozbily mříže totalitních systémů.

Ani my už nesmíme čekat, je třeba jednat. Potřebujeme demokratickou vládu, protože jinak nedokážeme zadržet hrozící ekologickou katastrofu, a další zla. Musejí svobodně vystoupit všichni, kdo nám mají co říci, abychom z nich svobodnou volbou vybrali vládu pro nás, ne proti nám. Právě teď jsme všichni povoláni k odpovědnosti za přítomnost i budoucnost nás a našich dětí.

Jsme s vámi, přátelé, kteří voláte po spravedlnosti pro všechny. S díkem a úctou se obracím zvláště k obětem surového násilí: O vás platí Kristovo slovo „Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni“. Požadavek potrestání viníků je zcela spravedlivý. Jen prosím, abyste dále šli cestou nenásilí. Bojujme za dobro dobrými prostředky. Na našich utlačovatelích vidíme, jak krátkodechá jsou vítězství zloby, nenávisti, pomstychtivosti, bezohlednosti, zpupnosti.

Také vás chci oslovit, moji katoličtí bratři a sestry, spolu s vašimi kněžími. V této osudové hodině našich dějin nesmí zůstat stranou nikdo z vás. Znovu pozvedněte hlas, tentokrát v jednotě s ostatními občany. Čechy a Slováky i příslušníky dalších národností, věřícími i nevěřícími. Právo na víru se nedá odloučit od ostatních demokratických práv. Svoboda je nedělitelná

Končím slovy, která zazněla kdysi v našich dějinách: „S pomocí Boží osudy naše jsou v našich rukou.“

V Praze 21. listopadu 1989 František kardinál Tomášek

které nás směrují na „mírové slavnosti“. Nádvoří před velehradskou basilikou je už plné – tehdy ještě omezovaly tento prostor starobylé zděné zídky. S manželkou a našimi třemi dětmi ve věku 10 – 14 let stojíme na okraji ohromného dvousettisícového shromáždění – účastníci bohoslužby stojí až u obchodů vedle Stojanova.

A už na tribunu k oltáři vystupuje soudruh ministr kultury Milan Klusák. Jeho projev je přerušován a doplňován posluchači, neboť se zdráhá ke jménu Metoděj používat přídavné jméno „svatý“. To však dodává shromáždění odvahu, skandování „chceme náboženskou svobodu“ se ještě pokusí přerušit „kdybyste ji neměli, tak tu nejste,“, pak to ale za pískotu přítomných balí a u oltáře jej střídají kardinálové Agostino Casaroli a František Tomášek, bouřlivě vítáni celým shromážděním.

Nádherné počasí i nálada, naše děti, aby lépe viděly, sedí na oněch zídkách a nadšeně se účastní vypískání soudruha ministra. Svobodu asi máme – protože co jiného zde chrání stovky příslušníku SNB, rozestavených kolem celého shromáždění i podél přístupových cest – než nás katolíky, aby nás nikdo při bohoslužbě nerušil?
Po mši svaté se setkáváme s našimi známými z jedné pohraniční vesnice. Jsou zde rovněž s dětmi a ty zde vidí, že zdaleka nejsou se svou vírou v této zemi sami. A stejně jako jim i všem ostatním vlil tento den do srdcí odvahu.

Dozvuky tohoto shromáždění byly různé. František Tomášek přestal být „generál bez vojska“. Některým z našich přátel to ale soudruzi spočítali při přihlašování dětí ke studiu. Boží mlýny už však zadržet nedokázali.

(Antonín Novák)

Vzpomínku na pana kardinála Františka Tomáška nám poslal P. Miloslav Frank SDB

Pan kardinál Tomášek byl za totality neustále sledován a hlídán příslušníky StB. I do samotné jeho rezidence byl dosazen člen StB, který registroval všechny návštěvy pana kardinála. Měl tam samozřejmě i svou kancelář. Ti, kdo chtěli uniknout jeho pozornosti, domluvili se s panem Bláhou, který byl zaměstnán v arcibiskupském paláci jako vrátný. Současně fungoval jako jakýsi tajný sekretář pana kardinála. Byly mu také svěřovány mnohé utajované informace a vzkazy, které pak sděloval panu kardinálovi, který mu plně důvěřoval. V té době byl kromě otce Tomáška nejlaskavějším člověkem na arcibiskupství. Neoficiální návštěvy vodil bočním vchodem přímo do jeho pracovny. Pan kardinál takové „soukromé“ návštěvy srdečně vítal, ale vždy se omlouval, že má zapnuté rádio. Domníval se, že tím ruší případný odposlech StB. Po uskutečněné návštěvě byl přivolán pan Bláha, aby návštěvu odvedl. Předtím se však pan Bláha přesvědčil, zda není někdo na schodišti či na chodbě.

Třebaže Státní bezpečnost vytvářela a neustále stupňovala panu kardinálovi různé stresové situace, ten se nenechal zneklidnit. Pomocí své vnitřní síly si uchoval až do konce života laskavý úsměv, vlídnost, pochopení pro potíže bližních a ráznost při odpírání záludných nabídek komunistického Státního úřadu pro věci církevní.
Může být dobrým vzorem nejen svým spolubratrům v právě probíhajícím roce kněží, ale i nám všem.

(P. Miloslav Frank SDB)

Říma (jeho spolupracovníkům to už nebylo umožněno) a při své návštěvě Svatého otce mu byly pro církev v Československu uděleny mimořádné pravomoci, tzv. Mexické fakulty (tyto mimořádné pravomoci byly poprvé v moderní době dány biskupům Mexika při krvavém pronásledování katolíků v Mexiku v letech 1924 – 1928).

- Další obranou reakcí byla snaha Vatikánu vytvořit před státem skrytou linii biskupů pro případ likvidace oficiálních církevních představitelů. Tehdy rozhodnutím papeže Pia XII. byl mimo jiné vybrán profesor katechetiky a pedagogiky na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Olomouci František Tomášek. Na nunciatuře v Praze, kam byl pozván, mu byly předány patřičné dokumenty a následně proběhlo v noci ze 14. na 15. října 1949 v kapli arcibiskupského paláce v Olomouci jeho vysvěcení na biskupa.

Nově vysvěcený biskup se ocitl ve zvláštní situaci. Stále ještě byl profesorem na Bohoslovecké fakultě v Olomouci, ale bylo zřejmé, že tato situace dlouho nevydrží. Byl pomocným biskupem, ale jako biskup neměl žádnou oficiální funkci či pověření v rámci vedení olomoucké arcidiecéze. Viděl likvidační tendence totalitního režimu vůči katolické církvi a muselo mu být zřejmé, že dříve nebo později se stane předmětem pozornosti Státní bezpečnosti. Neměl žádný pokyn ani od svého světitele ani z pražské nunciatury, aby o svém biskupském svěcení mlčel. I když nemohl odhadnout, co se vlastně po něm bude chtít a co se od něho bude očekávat, zvolil si jako biskupské heslo odpověď apoštola Petra, který mu, když je Kristem po neúspěšném celonočním rybolovu vyzýván ke spuštění sítě, odpovídá: „Laxabo rete – Rozprostřu sítě“. S pokorou a zodpovědností se ke skutečnosti „být biskupem“ hlásil a tuto skutečnost tváří tvář absurdním podmínkám čtyřicetileté komunistické diktatury žil. A právě před 60 lety byla naše svinovská farnost a svinovský kostel v den slavnosti Krista Krále 30. října 1949 prvním místem, kdy – dle on dle svých vlastních slov – nechal tuto skutečnost svého života veřejně zaznít. Toto dosvědčují:

- kopie upomínkového obrázku, který se dochoval mezi svinovskými farníky, se základními pravidly (ostatně stále aktuálními – pozn. autora) pro život katolického křesťana s poznámkou Dr. František Tomášek, světící biskup, Olomouc,
- zápis ve farní kronice na str. 125, dle kterého prohlásil, že svinovský kostel je jeho katedrálou a místem jeho biskupské primice (první veřejné biskupské mše sv.),
- společná fotografie přítomných kněží před kostelem. Zleva: František Hadamčík, biskup František Tomášek (s biskupským křížem na prsou, tzv. pektorálem), Václav Špunda, Alois Gillig. (o.JL)

Vždy chci si zachovat své největší bohatství:

1. milost posvěcující,
2. katolickou víru a
3. mravní čistotu!

Proto si pevně umiňuji:

1. Ani jeden den bez modlitby!
2. Ani jednu neděli bez mše svaté!
3. Ani jeden měsíc bez sv. přijímání!

DENNĚ se pomodlím ráno a večer Zdrávas, aby mi Panna Maria pomáhala vždy zachovati milost posvěcující, katolickou víru a mravní čistotu.

KAŽDÝ VEČER vzpomenu na svou smrt, budu zpytovati svědomí a vzbudím dokonalou lítost, s dobrým předsevzetím pro příští den.

Vždy s čistou duší, s radostnou tváří a s dobrým srdcem!

Dr FRANTIŠEK TOMÁŠEK
světící biskup, Olomouc

OA 1114 - MADE IN CZECHOSLOVAKIA

270175

Pamětní deska Františkovi kardinálovi Tomáškovi na kostele Krista Krále ve Svinově. Autor pamětní desky akademický sochař Zdeněk Kolářský.

Z iniciativy dnes již zesnulého pana Jana Paláčka se postupně dala do pohybu snaha vytvořit pamětní desku na událost návštěvy olomouckého světícího biskupa ThDr. Františka Tomáška při slavnosti Krista Krále ve Svinově dne 30. října 1949. Při jejím vytváření jsme byli inspirováni již instalovanými pamětními deskami na rodném domě Františka Tomáška ve Studénce a na v budově Cyrilometodějské teologické fakulty v Olomouci. Proto jsme oslovili autora těchto plastik akademického sochaře pana Zdeňka Kolářského z Kostelce nad Orlicí a požádali ho o vytvoření obdobné plastiky pro náš kostel Krista Krále ve Svinově. Pan Zdeněk Kolářský spolu se svým synem prosbu přijal a na zrealizování iniciativy farníků se začalo konkrétně pracovat. Celé dílo bude završeno v příštích dnech, kdy vytvořená pamětní deska bude na náš kostel nainstalována a v neděli 22. listopadu 2009 o slavnosti Krista Krále slavnostně odhalena.

Požádal jsem akademického sochaře pana Zdeňka Kolářského o rozhovor pro náš farní časopis. Dříve než ale zazní otázky a odpovědi, představme alespoň krátce dle běžně dostupných informací život tohoto významného českého sochaře a medailéristy.

Akademický sochař Zdeněk Kolářský se narodil 29.dubna 1931 v Kostelci nad Orlicí. Od dětství projevoval výtvarné nadání, pradědeček byl lidovým řezbářem. Studoval střední sklářskou školu v Železném Brodě a poté sochařství na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Po ukončení studia se věnoval návrhům užité grafiky, později se jeho umělecká cesta odvíjí od tvorby medailí a mincí přes figurální plastiky a portréty až k pamětním deskám. Mezi významné umělecké artefakty jeho medailérské tvorby patří portréty významných osobností, jako například Antonín Dvořák, Bedřich Smetana, Leoš Janáček, Josef Mánes, Jan Zrzavý, Jiří Trnka, Josef a Karel Čapkové, Jan Werich. Autorovi nešlo jen o vytvoření pouhého portrétu, ale o kompozici dějů s hlubším poselstvím o životě a díle konkrétní osobnosti. Z běžně dostupných děl připomeňme tříkorunovou minci (platidlo v letech 1965 – 1972), symbolický řetěz kolem sochy sv. Václava v Praze, znak České pojišťovny, označení vstupu Nové scény ND, později Laterny Magiky, památník Obětem holocaustu v Rychnově nad Kněžnou a desku Arnošta z Pardubic v aule pardubické univerzity. Pro sběratele jsou známé ražby zlatý pěti a deseti dukát k výročí smrti Karla IV., pětisetkorunová mince k výročí založení Národního divadla, stokoruna k výročí narození Jana Nerudy, medaile Univerzity Karlovy, medaile na paměť Lidic, Ležáků a Terezína. K jeho pracím patří také vytvoření pamětních desek věnovaných působení a práci Františka kardinála Tomáška. A právě k tomu je následující rozhovor.

Byla Vám postava kardinála Tomáška známa i v době vlády komunistického režimu?

Osobně jsem se s ním nesetkal. Věděl jsem, že je arcibiskupem pražským, občas ho citovali ve vysílání radia Svobodná Evropa.

Vzpomínky na pražského arcibiskupa Františka kardinála Tomáška

Při vzpomínce na pražského arcibiskupa Františka kardinála Tomáška se mi obvykle vybaví v paměti tři události:

- Je to především chvíle, kdy jsem z jeho rukou přijal svátost biřmování. Bylo to v prosinci roku 1978. Tehdy byla mým rodičům pro mne a mého bratra a ještě jedné katolické rodině z Opavy nabídnuta možnost přijetí svátosti biřmování soukromě u pana kardinála Tomáška. Proběhla příprava – několik setkání s knězem na jedné faře na Opavsku. Pak jsme vycestovali brzo ráno do Prahy vlakem, pak metrem na Pražský Hrad a následně jsme se snažili nenápadně proklouznout do arcibiskupského paláce. Zde v soukromé kapli nám pěti biřmovancům udělil dne 9. prosince 1978 pan kardinál svátost křesťanské dospělosti. Už si nepamatuji, co nám, svým způsobem prominentním biřmovancům, kladl na srdce. Jen vím, že jsme mu na závěr mše sv. zpívali jeho oblíbenou rytmickou píseň Slunce, ať svítí, kde jsi ty.

- Později jsem se s panem kardinálem setkal při soukromé audienci jako bohoslovec. Tehdy mne zaskočil – překvapil tím, že na mé sdělení, že pocházím z Opavy, okamžitě viditelně ožil a hned prohlásil: Pozdravujte tam na tom našem slezském severu. Od té chvíle jsem si začal postupně uvědomovat, že pan kardinál pochází z našeho kraje a že pořád nějakým způsobem k nám patří.
- Další vzpomínka je ze závěru bohosloveckých studií. Po ukončení posledního – pátého ročníku na konci školního roku 1988 – 89 jsme ještě před odjezdem na prázdniny měli všichni jednu „společenskou povinnost“ a to zúčastnit se v pražské katedrále mše sv. při příležitosti oslav devatesátých narozenin pana kardinála. Ta se konala 30. června 1989 v katedrále sv. Víta. Pamatuji si, že se tehdy nenápadně mezi bohoslovci, kteří zajišťovali sakristii a ministrování při mši sv. provlékl k oltáři nejen přes množství lidí, ale přes silné policejní kontroly jeden z dalších tajně svěcených biskupů (dnes arcibiskup) Karel Otčenášek. Ten bezprostředně po zahájení mše sv. vyslovil do mikrofonu za nás za všechny přání panu kardinálovi k narozeninám. Obsah dnes už přesně nevím, jen si pamatuji, že pražskou katedrálou tehdy „zahučelo“. Byla to emočně nesmírně silná chvíle, která se vymykala běžným tradičním přáním. Myslím, že všichni v katedrále pocítili jakési hluboké vnitřní zachvění, které dávalo tušit věci budoucí – ohromnou naději, kterou nám Pán Bůh v tomto 90letém kardinálovi dával. (o.JL)

Tomášek - generál bez vojska?
aneb „Jak jsme vypískali ministra Klusáka!“

Vzpomínka na oslavu 1100 let úmrtí sv. Metoděje v roce 1985 na Velehradě.

Je neděle 8. července 1985 časně ráno a my se vydáváme z Poruby žigulíkem na Velehrad na nedělní mši svatou, kterou ale bude tentokrát sloužit sám vatikánský státní sekretář Agostino Casaroli. Je krásné letní ráno a ze Starého Města, kde jsme zaparkovali, jdeme lidmi zaplněnou cestou k staroslavnému Velehradu. Moravané se chystají velkolepě oslavit 1100leté výročí úmrtí sv. Metoděje. Cestou se zasmějeme ukazatelům,

s osazením na budovu staré školy, kde učil jeho otec, mi pomohlo několik mladých farníků. Slavnostní odhalení proběhlo 29. srpna l993.

Je známo, že nechcete tvořit jen portrét, ale vtiskáváte do svých plastik poselství. Mohl byste naznačit poselství, které je skryto v plastice o kardinálu Tomáškovi?

Nesnadné bylo rozhodnutí v jaké podobě Františka kardinála Tomáška zobrazit. Prohlédl jsem množství fotografií, jak z an face, tak z profilu, v různých situacích, v různých výrazech tváře i různého věku. Výsledkem se stal portrét muže za fyzickým vrcholem, ale na vrcholu sil duševních s mírným úsměvem na klidné tváři. Doufám, že jsem tak vyjádřil dobrotu srdce a neústupnost zlu pana kardinála.

Dostala se k Vám nějaká zpětná odezva na již instalovanou pamětní desku s osobou kardinála Tomáška?

Hned v následujícím roce chtělo uctít působení Františka kardinála Tomáška město Kelč, později teologická fakulta v Olomouci a nyní váš kostel Krista Krále ve Svinově. Vznikly tak pamětní desky mající shodný portrét, různé jsou texty, rozměry, ztvárnění konzole a celkový obrys, od prostého obdélníku po naznačení kříže.

Hezkou vzpomínkou je pro mne, myslím na druhou realizaci, tato příhoda. Vezl jsem portrétní část, která byla uskladněna v Kostelci, zabalenou v dece autem do Prahy a chtěl ji ukázat svému příteli. Ten nebyl ve své kanceláři, našel jsem ho až v areálu rychnovského zámku. Náhodou ten den znovu vysvětil kostel Nejsvětější Trojice hradecký biskup Karel Otčenášek. Ten projevil přání dílo také spatřit. Společně jsme dílo rozbalily, při prohlížení vzpomněl na dobu věznění a jejich přátelství, slyšel jsem jeho slova o víře a naději. Pak portrétu požehnal. Bylo to zvláštní a dojemné setkání.

Rozhovor připravil: Jan Larisch a Petr Kolářský (syn Zdeňka Kolářského)

Slavnost Krista Krále v Svinově

Všechny farníky zveme na slavnost zasvěcení našeho farního kostela

Pátek 20. listopadu:

Po mši sv., tj. cca. v 18,00 zahájení výstavy
Život a dílo Františka kardinála Tomáška

Neděle 22. listopadu:

mše sv. v 8,00 h.
mše sv. v 10,00 h. se sborovým zpěvem

- hlavní celebrant mons. Josef Gazda, ostravský děkan
- hlavní kazatel Aleš Písařovic, jáhen z kněžského semináře v Olomouci
- zpívá chrámový sbor z Vítkova
- po mši sv. odhalení pamětní desky Františkovi kardinálovi Tomáškovi

slavnostní, zpívané nešpory ke Kristu Králi v 16,30

Úterý 24. listopadu:

mše sv. 17,30 za všechny zemřelé farníky a svinovské spoluobčany

Pátek 27. listopadu:

po mši sv., tj. cca. v 18,00 obrazová prezentace
Život a dílo Františka kardinála Tomáška

Kolik času Vám zabere vytvoření takové plastiky?

Čas zhotovení se odvíjí od náročnosti úkolu a množství podkladových materiálů / texty, fotografie /. Někdy jde práce, jak se říká sama od ruky, jindy musím více zápasit. Sochař - medailér musí být sám spokojen a přesvědčen o poslání své tvorby. Jako dokument své doby by měla být nadčasová.

Z jakého materiálu se plastiky dělají ?

Osobně tvořím vlastně jen originál / ten je ze sádry / pamětní mince, desky nebo volné plastiky. Ty jsou převáděny do trvanlivějších materiálů. U mincí je to složitější, ty se v ražebnách redukují a razí v dohodnutých průměrech a počtech. Konečným materiálem díla tak může být zlato, stříbro, bronz, umělá pryskyřice. To vše musím mít už od počátku na paměti, záleží také na přání a domluvě se zadavatelem.

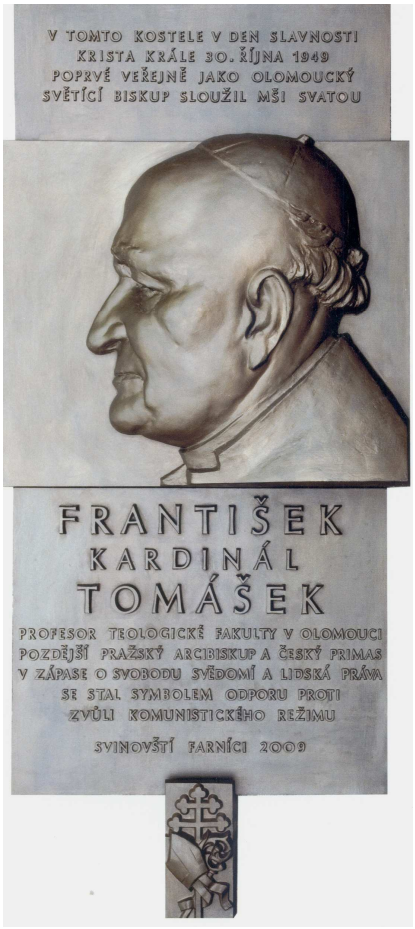

Jak se taková plastika tvoří?

U každého mého díla jsou na začátku skicy, pak vzniká kresebný návrh, ten obyčejně konzultuji se zadavatelem. Potom přichází hlavní práce, modelování z hlíny nebo pastelínových modelářských hmot. Dále negativní forma a její retušování, positivní odlitek a jeho retušování, to se několikrát opakuje. Nakonec tak vzniká sádrový originál díla, jeho povrchová úprava záleží na konečném materiálu. U desek je to podobné, tam ale také záleží na textu, od jeho grafického rozvržení až po volbu typu a velikosti jednotlivých liter.

Kde máte umělecký atelier a jak takový atelier vypadá?

Současný atelier mám ve svém rodišti v Kostelci, kde nyní žiji. Je to můj čtvrtý atelier v pořadí a nechal jsem ho postavit v roce 1996. Předchozí ateliery byly v Praze. Z prvního malého sklepního na Petříně jsem se přestěhoval do atelierů na Vinohradech, kde jich bylo v secesních domech plno. Druhý atelier jsem byl donucen opustit, vlastně celý činžovní dům byl tehdy v roce 1980 vystěhován a vznikly tam kanceláře. Z třetího jsem po restituci domu odešel sám, i tam vznikly kanceláře. Ale vzpomínám na ně rád, i na ty schody až nahoru.

Součástí všech byla sádrovna, prostor s točnou pro větší sochařské práce, menší s pracovním stolem pro medailérskou práci, sklad positivů a negativů, nezbytné životní zázemí, knihy, archiv a samozřejmě prach z hlíny a sádry, prostě takový uspořádaný nepořádek.

O čem jste uvažoval, když jste byl osloven, abyste vytvořil plastiku s Františkem kardinálem Tomáškem?

Že to bude zajímavá, ale i těžká práce. Myšlenka na vytvoření pamětní desky pro pana kardinála vznikla v jeho rodném městě Studénce. Pro její vytvoření mne doporučila paní Marie Langerová, která znala mé dřívější práce. Ta také pomohla s textovou částí a shromáždila potřebnou fotodokumentaci. Nadšení pro realizaci podpořil tehdejší starosta Lubomír Šobich a všestranně také pomohli místní lidé.

Kresebný návrh vznikal na počátku roku 1993, vlastní modelování portrétu pana kardinála a příprava modelu trvala do konce května. Modely do bronzu odlil pan Karel Mráz,